

تاوانبارکردنی شوین کهوتوانی حهق

بهناحہق

م / مولانا کریم محمد انور
پیشی دینی و خانہ عریضی
منگھوتی فرماق نہ سولمانی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على
نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .
کاتیک خوی گه وره و میهره بان بهرنامه ی
حهقی ناردہ خواره وه بؤ سهر پیغه مبه ر
هه رله و کاته وه له گه ل ئه وه ی
کومه لیکي زور له موسلمانان به راستی
شوینی ئه و بهرنامه پاک و جوانه
که وتبوون و به ئیختیاری خویان وه به
یه قین و قه ناعه ته وه ئه و ئیسلامه یان
قه بول کردو ده عوه و بانگه وازیان بوی
کرد، هر له و کاته وه و تا ئیستا و تا
قیامه تیش کومه له که سانیک په یدا بوون
که بوختان و قسه ی ناشیرین و سوکیان به
شوین که وتووانی حهق ده ووت و درؤو

بوختانیان بؤ هه لده به ستن، دیاره نمونه
گه لیکي زور هه ن که راستیتی ئه م
بابه ته مان بؤ دهرده خات دیاره دیارترین
که سانیکیش که زور بوختان و قسه یان پی
ووتراره و ده وتریت ئیمامه به پرزه کانی
ئه هلی سوننه و قوتابیه کانیان، له بهر
ئه وه ی به رده وام ئیمامه به پرزه کانی
ئه هلی سوننه بهرنامه ی حهق و راستی
ئیسلامیان وه کو خوی گه یاندوه به
قوتابیه کانیان وله سهر ئیسلامی
راسته قینه په روه رده یان ده کردن ئه مه
جگه له وه ی به رامبه ر قوتابیه کانیان به و
شیوه یه بوون به رامبه ر موسلمانانیش
هه مان هه لوئیسست و گوفتاریان هه بوو، وه
به رده وام به رامبه ر موخاله فاته کانی دین

نیه تیان خراپه، وه کاتیک قسه ده کریت
 به قوتابیه کانی ئیمامی ئەحمەد
 مەبەستیان خودی ئیمام ئەحمەدە
 (پەحمەتی خوای لی بیئت) ئەم ئسلوبە
 واتە قسه ووتن به قوتابیه کانی ئیمامی
 ئەحمەد و مەبەستیان خودی ئیمامی
 ئەحمەدە ئەوا شتیکی پوون و ئاشکرایە،
 پێگەیه که کهسانی ئەهلی بیدەع دە یگرنه
 بهر بۆ تانەدان له زانایانی ئەهلی سوونە
 هەلگری سوونەتی پیغەمبەر ﷺ که به
 راستی بانگی خەلکی دەکن بۆ شوین
 که تنی سوونەتی پیغەمبەر ﷺ وه به
 راستی نیشانەن بۆ پۆشن کردنە وهی
 پێگە پیغەمبەری خودا ﷺ به حەق،
 بەلام ئەوانە ی که مەنەه جیکی تیکەل له
 حەق و بەتالیان هەیه و گومرپان و تانە و
 قسه ووتن به زانایان و شوین که وتوانی
 حەق بۆتە و ویردی سەر زمانیان بیریان
 له وه کردۆتە وه له که دار کردنی شوین
 که توانی حەق به وه باشە بۆیان که
 خەلکی و موسلمانان دووربخەنە وه له
 زانایانە ی که به راستی خزمەتی سوونەتی
 پیغەمبەری خویان ﷺ کردوو به
 هەستی خۆیان گەر بیئت و ئەمان تانە و

له هەمو کات و سەردەمی کدا
 وه ستاونه ته وه به قورئان و سوونەتی
 راستی پیغەمبەری خوا ﷺ بهر پەرچی
 ئەو موخاله فاتانە یان داو ته وه، هەمیشە
 پارێزگارییان له و ئیسلامه پاک و جوانه
 کردوو له هەر بارێ کدا بوو بیئت، له کاتی
 خۆشی و ناخۆشیدا له کاتی
 دەوله مەنیتی و هەژاریدا وه له کاتی
 گرتن و ئازارو ئەشکه نجه دا هەمان
 هەلوێست و هەمان مەوقیفیان بهرامبەر
 قورئان و سوونەت هەبووه (پەحمەتی خوا
 له هەموویان بیئت)، ئیمامی (الذهبی)
 (پەحمەتی خوای لی بیئت) له کتیبی:
 (سیر أعلام النبلاء) له بەرگی (۱۳)
 لاپه ره (۱۷۴) دا دەفه رمیّت به (عبدالوهابی
 کورپی الوراقیان) ووت، ئەگەر هاتوو
 که سیک قسه ی ووت به (أبي طالب و
 موروزی) که دوو قوتابی ئیمام ئەحمەد ن
 (پەحمەتی خویان لی بیئت) وه ئیسلامی
 راسته قینه یان له ئیمامی ئەحمەد وه
 وه رگرتوو ئایا له وه که سه دور
 بکه وینه وه باشتر نییه؟ فه رموی: به لی
 دور که وتنه وه باشتره چونکه ئەوانه ی
 ئەو قسه یه ده که ن ناوه پۆکیان ناراسته و

په حمه تی خوا له ئیمامی ئەحمەد بێت جا
ئەو هی قسه دەلیت به شوینکه وتوانی
حهق به راستی که سیکه لای داوه له
کارکردن به سوننه تی پیغه مبهەر ﷺ به لام
زانایانی ئەهلی سوننه و شوین که وتوانی
به راستی ریز دهگرن له شوین که وتوانی
حهق و خوشیان دهویت بویه ئەمهیه ههق
لای ئەهلی سوننه بویه ئیمامی (قتیبه ی
کورپی سعید) له کتابی (الإیمان) دا
ده فهرمیت: ئەگەر پیاویکت بینی
خۆشه ویستی هه بوو بۆ (سوفیانی ثوری و
مالیکی کورپی ئەنه سو و ئەوزاعی و شافعی)
- ئەمانه وهك چهند نمونه یهك - وه بزانه
که ئەو پیاوه ئەهلی سوننه یه، چونکه
که سانیککی خۆش دهویت ئەهلی سوننه ن.
ههروهها (خطیب البغدادي) له کیتابی
(الکفایة) دا بۆمان نهقل دهکات و
ده فهرمیت: (ابو ذرعة راضی) ده فهرمیت:
ئەگەر دیت که سینک سوکایه تی دهکات به
یه کیک له ئەصحابه کانی پیغه مبهری خوا
ﷺ بزانه ئەو که سه زندقه له بهر ئەوهی
ئیمه پیغه مبهری خوا ﷺ به ههق
ده زانین و کهلامی خودایش به ههق
ده زانین، وه ووته کانیشیان به ههق

قسه به ههق و شوین که وتوانی ههق بلین
ئیتر خه لکی هه قیان لا سووک ده بیت و
ئیتر ئەمانیش چۆنیان بوویت ئاوها له
خه لکی بکه ن، بویه (ئهحمه دی کورپی
حسن) یه کیکه له زانایان به ئیمامی
ئهحمه دی فهرموو: لای (ابن قتیبه)
کابرایه ک هه بوو له مهککه داده نیشته له
زهمانی ئیمامی ئەحمه ددا ئەم قسه یه یان
ووت: ووتیان ئەو کابرایه باسی شوین
که وتوانی هه دیس دهکات به خراپه و
دهلیت شوینکه وتوانی هه دیسی
پیغه مبهەر ﷺ هه میکی خراپن کاتیک
ئیمامی ئەحمه د گوئی له م قسه یه بوو
هه ستایه سه رپی و جله کانی ته کاندو
هه ستاو پویشته و فهرمووی: (زندیق
زندیق) فهرمووی: هه رکه سینک ئەو قسه یه
بکات زه ندیقه، پاشان چوووه بۆ مال
(ابن تیمیه) (په حمه تی خوا ی لی بیت) له
(مجموع الفتاوی) دا ده فهرمیت: (ئهو
قسه یه ی ئیمامی ئەحمه د ئەوه
دهگه یه نیت که ئیمام زانیوویه تی ئەهلی
اهوا مه به ستیان چی یه کاتیک قسه ده لین
به شوین که وتوانی پیغه مبهەر ﷺ ده لی
به راستی چاک لییان تیگه یشتوووه

(حمادی کورپی سلمة) زور توندو تیژ بووه
به رامبهر ئه هلی بیده ع و خیانه ت کاران له
مه نه ه جی پیغه مبه ر ﷺ ئه هلی بیده ع
به رامبهر زانایان و قوتابیه کانیا ن له کوندا
ئه وه هه لویستیان بووه، شوین به شوین
ئه واندا و به دوا ی مه نه ه جی ئه واندا
تانه دان و قسه ووتن و بوختان هه لبه ستن
بو زانایانی ئه هلی سوننه له م پوژگار هدا
بوته شتیکی با و له نا و شوین که و توانی
ئه هلی بیده عدا وه کو تانه دان له (شیخ
الإسلام ابن تیمیة وابن القیم وبن بازو شیخ
الألبانی وشیخ العثیمین)، (په حمه تی
خوایان لی بیّت) وه له وینه ی ئه وان وه
تانه دان له قوتابیه کانیا ن وه کو ئه وه ی
ده لئین ئه مانه به کرئ گیراوی حکومه تن
یان بی ناگان له بارودوخی پوژگار یان
ترسنوکن له کاتی کدا ئه م زانا پایه به رزانه
له هه ولی به رده و امدا بوون بو
بلاو کردنه وه ی زانیاری هه ردوو وه حیه که
(قورئان و سوننه ت) ئه گه ر ئه وان پیی
بزانه ئه وه تانه دانه له سوننه تی
پیغه مبه ر ﷺ وه تانه دانه له سوننه ت و
ده عوه ی پیغه مبه ر ﷺ چونکه زانایان
میراتگری پیغه مبه رانن، میراتی

ده زانین، باشه ئه گه ر ئه صحابه
به پیزه کان ﷺ نه بوونایه کی ئه م حقه ی
به ئیمه ده گه یاند، ئه گه ر ئه وان بو مانیا ن
باس نه کردایه کی فیری ده کردین که
حقه و ناحق و باشه و خراپه، لیك جیا
بکه ی نه وه، پاشان فه رموی: ئه هلی
ئاره زوو ئه هوا دیانه ویت شاهیده کانی
ئوممه تی محمد ﷺ بریندار بکه ن واته:
ئه صحابه ﷺ به لام حقه خو یان له که دار
بکرین چونکه ئه وان له لایان داوه له
مه نه ه جی پیغه مبه ر ﷺ که واته بریا ن با
چاک بزانه تانه دان و قسه ووتن به
زانایان و قوتابیه کانیا ن مه به ستیا ن پی
شه خصی خو یان نییه، به لکو مه به ستیا ن
پی تانه دانه له مه نه ه جیا ن که مه نه ه جی
پیغه مبه ره ﷺ مه به ستیا ن پی ئه وه یه که
ده عوه ی حقه وه ک خو ی نه مینیتته وه و
خه لکی له سه ر پیگای راست چه واشه
بکریت ئه وه مه به ستی سه ره کیانه، بو یه
ئیمامی ئه حمه د له ووته یه کی تر دا
ده فه رمیت: ئه گه ر بیّت و پیاویک تانه بدات
له (حمادی کورپی سلمة) چاک بزانه ئه وه
ده ستیکه و دروست کراوه بو ئه وه ی
ئیسلامی پی له که دار بکریت، چونکه

(شیخ ئەلبانی) بنوسریت (په حمه تی خوی لی بیت) خوا ده زانیت چه ندی تانه و ته شه ره ئاراسته ی ده کریت له کاتی کدا (شیخ ئەلبانی) (په حمه تی خوی لی بیت) ئەو که له پیاوه ی ئیسلام که بو ماوه ی (۶۰ سال) خزمه تی سوننه تی پیغه مبه ری خوی ﷺ کردوه پوژیک له پوژان ئەم پیاوه له خزمه ت کردن به ئیسلام بیزار نه بووه و ته و قه ی له گه ل هیچ تاغوت و سته مکاری کدا نه کردوه و له سه ر سفره یان نانی نه خواردوه، که چی تانه داران ئەم پیاوه و هه موو زانا پایه به رزه کانی شوین که وته ی حه ق به پیاوی سولته و ترسنوک و باوه ش کردوو به دونیادا ناوزه ند ده که ن و له که سایه تی و حورمه ت و پیزیان داده گرن، یه کیک له قوتابیه کانی خوی که ماوه ی بیست و ئەوه نده سال له گه لیدا بوو ده لیت: روژیکیان له شیخم پرسی تو تا کو ئیستا له گه ل هیچ تاغوتی کدا ته و قه ت کردوه؟ پیمی فه رموو: نه خیر، و وتم: تا ئیستا له گه ل هیچ تاغوتی کدا نانت خواردوه؟ فه رموو: نه خیر پاشان په لاماری ده ستیم داو وویستم ماچی بکه م به لام

پیغه مبه رانیش بریتی بووه له جی هیشتنی زانست و زانیاری که ئەمانیش پاریزگاری ئەو زانیاریانه ن و ده یگه یه نن به شیوه یه کی راست و دروست (په حمه تی خویان لی بیت) که واته ئەو تاریکایه ی که ده یبین له لایه ن تانه دارانه وه به رپا کراوه پیویسته پیشی پی بگرین، وه پیویسته که سانیکی دلسوزو خه مخورو راستگو له گه ل دینی خودا له موسلمانان هه بن تا به رده وام به رپه رچی قسه و تانه و ته شه ره ی ئەهلی بیده ع بده نه وه، وه هه له و که م و کورتیه کانیان بو خه لکی باس بکه ن تا موسلمانان لییان دوور بکه نه وه و به قسه و هه لسوکه وتیان هه لته خه له تین، ئەهلی بیده ع هه موو په یگه یه که ده گرنه بهر به رامبه ر شوین که وتوانی حه ق به تایبه تی زانیان و قوتابیه کانیان بو ئەوه ی له بهر چاوی خه لکی سوکیان بکه ن جا به قسه پی ووتن بیت یان به نووسین بیت له سه ریان وه که ئەو نامیلکه یه ی له سه ر (شیخ بن بان) نوسراوه که گه لیک دروو تانه دراوه ته پالی که ئەو لپی به رییه، وه هه ر له و نامیلکه یه دا وه عدی ئەوه دراوه که له سه ر

پیاوانه (شیخ ابن بازو، شیخ الألبانی، شیخ العثیمین) و وینهی ئهوانیش له بهر ئه وهیه ئه مرۆ له جیهانی ئیسلامیدا زۆر کار به ناو ئیسلامه وه ده کریت له کاتی کدا ئیسلام له هه موو ئه و کارانه به رییه، ئه م پیاوه به پیزانه هیش هه لده سستان به روونکردنه وهی ئیسلامی راسته قینه و به خه لکیان پاده گه یاندو له کۆپو محازره کانداسیان ده کردو نامیلکه یان له سه ر ده نووسی و بلاو کرایه وه به راستی وه ک گورزیکی کوشنده زیانی ده گه یاند به ئیش و چالاکیه کانی ئه هلی بیده ع و له کاری ده خستن، ئه هلی بیده عیش به م کاره ی ئه م که له پیاوانه زینیان لی ده که وت و خه لکیان لی دوور ده که وت ه وه بویه ئه مانیش زۆر به شیوه یه کی بی ویزدانانه که وتنه تانه و توانج دان له م پیاوانه و هه زاره ها بوختان و درۆ قسه ی نابه جییان بۆ هه لبه ستن بۆ ئه وه خه لکی لییان دوور بکه وینه وه و گوئی بۆ قسه یان نه گرن، له پاش مردنیشیان (په حمه تی خویان لی بیته) کۆتاییان به م کاره یان نه هیناوه و به رده وامیش ده بیته تا پۆژی قیامه ت، له گه ل هه موو ئه م کاره

نه یه یشت، و وتم: به راستی حه قه ئه و ده سته ماچ بکریت که له گه ل ه یچ تا غوتیکدا ته وقه ی نه کرد بیته و له سه ر سفره ی نانی نه خوار دبیته و له گه ل ه یچ تا غوتیکدا هه نگای نه نابیته، به راستی سهیره که له م پۆژگاره دا لی ره و له وی ده بیستین که هه ندی گه نجی نه زان و ه یچ نه دیو و جنیو دان و تانه لی دانیان له م پیاوه به پیزه یان کردوه به پیشه، بیگومان به ته وجیهاتی سه ره وه یان ئه م په وشته فی ره بوونه ئیمه دوعا بۆ ئه و گه نجه پاک و جوانانه ده که ین و له خوا داواکارین که خوی گه وره هیدایه تیان بدات بۆ پێگای راست به لام تی ناگه ین بۆ ده بیته جنیو به م که له پیاوانه بدریته؟! له پینا و چیدا؟! چی زیانیک له و پیاوه به پیزانه ده که ویته؟ وه پاشان چ زیانیک ده دریته له ئیسلام و شوین که وتوانی حه ق به راستی کاره که یان بی سو ده چونکه وه عدی خویه که ده بیته ئه وه ی حه ق و راسته سه ربکه ویته و ئه وه ی خراپه ده بیته ژیر بکه ویته، جا هه رچه نده دۆست و دوژمنی ئه و بریاره ئیلاهییه زۆربن، به راستی تانه دان له م که له

ناشیاوہیان کہ بہرامبہر تہم کہلہ پیاوانہ
 دہیکہن ہیشتا ناتوانن بہ شیوہیہکی
 یہکجارہکی دەست بہرداری قسہو
 فہتوای تہم پیاوہ بہرینانہ بن، لہ
 لایہکہوہ قسہیان پی دەلین و لہ لایہکہوہ
 ئیعتیما دہکہنہ سہر قہول و قسہو
 فہتواکانیان و قسہکانیان، ہہلبہت تہو
 قہول و فہتواو کتابانہی کہ خزمہتی
 خوی و کۆمہلہکہی دەکات، لہم کاتانہدا
 شیخ و عالمو زانوا موحتہہیدن و لہو
 لاشہوہ ترسنۆک و خزمہتکاری سولتہو
 بہ کری گیارون، سبحان اللہ لہم ویژدان و
 ئینسانیت و موسلمانیتیہ ! .

تاوانبار کردنی شوین کہوتوانی حەق بہ
 ناحەق لہو کاتہوہی ئیسلا م ہاتووہ
 دەستی پی کردوہ و تا رۆژی قیامہتیش
 بەردہوام دەبیت، بہلام ہہمیشہ تہوانہی
 خویان بہ شوین کہوتہی پیغہمبہر ﷺ
 دەزانن لہ خوشک و برایانی موسلمانم
 حەقہ چاک شارہزا بن لہ ہہلوئیستی تہو
 زانایانہ بہرامبہر تہو کارانہی کہ لہ
 جیہاندا دہکریت بہ ناو دینہوہو
 موخالہفہی ئیسلا مہ، ہہروہا حەق وایہ
 چاک تی بگہین بہرامبہر تہو کارانہی کہ

تہہلی بیدہع تہنجامیان دەدہن بہرامبہر
 تہم کہلہ پیاوانہ بو تہوہی بہراستی زانا
 پایہ بہرزہکانمان خو ش بویت و
 پشتگیریان بکہین، ہہروہا بو تہوہی
 زیاتر تہہلی بیدہع و شوین کہوتوانیان
 بناسین و خۆمانیان لی بپارین، تہم سی
 پیاوہ بہرینانہ وینہی تہمانیش فہتوایان
 لہسہر کۆچ کردن بو وولاتی کافران و
 مانہوہ تیدا بہ بی عوزریکی شہرعی بہ
 حہرام دەزانن، بہلام سہیرہ تہوہی قسہ
 بہم کہلہ پیاوانہ دەلیت خوی لہ وولاتی
 کوفردا ئیقامہی وەرگرتووہ لہگہل تہہلی
 تہو وولاتہدا دہژیت لہ کاتیکیدا
 پیغہمبہری خوا ﷺ دەفہرمیت:

(أنا بريء من كل مسلم يقيم بين أظهر
 المشركين . قالوا يا رسول الله ﷺ ولم؟ قال
 لا تراءى نارهما)^(۱) .

واتہ: من بہریم لہ ہہموو موسلمانی کہ
 نیشتہجی بی ہہلبژیریت لہ نیوان ہاوبہش

(۱) (رواه أبوداود والترمذي والنسائي، وصححه الشيخ
 الألباني في صحيح سنن أبي داود: ۲۶۴۵، وصحيح سنن
 الترمذي: ۱۶۰۴، وصحيح سنن النسائي: ۴۴۴۸،
 والسلسلة الصحيحة: ۶۳۶) .

وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
العالمين
وَصَلَّى اللهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.

www.fermude.com

په یداکه ران، ده بیټ ئه وه ننده له یه کتر
دوربن ناگری یه کتری نه بینن.

زور سهیره له و لاهه قسه به ئه وان
ده لاین و له و لاشه وه پازیه له و ولاتی
جوله که و گاوردن بژی و ژیانیان له گه لدا
به سه ر بیات.

ئه ره خوشکان و برایان حه قیټی
واده بیټ؟! شوین که وتنی حه ق و
ده بیټ؟! ئیدعا کردن و بانگ شه کردن
بو شوین که وتنی سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ
و ده بیټ!؟

له کوټاییدا ئومیده وارم به چاکی له حه ق
تیگه یشته بیټین و کاری پی بکه ین چونکه
هاوکی شه ی پرسیاره کان ئالوزو دوزینه وه و
جیا کردنه وه ی حه ق له ناحه ق زور
ئه سته م بووه، بویه داواکارین له خوی
گه وره که زیاتر هیدایه تمان بدات بو سه ر
حه ق و کار کردن پیی، وه بمانکات به
برای راسته قینه ی یه کتر و امان لی بکات
له یه کتر تی بگه ین پیش ئه وه ی بریار
بده ین، وه ئیصلا حمان بکات بو کاری
چا که و ته وفی قمان بدات بو هه موو قسه و
کاریکی خیر.